

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **Ing. R. V.**, bytom B., proti odporcom: **1. Slovenská republika** zast. **Mestská časť Bratislava - Staré Mesto**, Vajanského nábrežie 3, Bratislava, **2. Slovenská republika** zast. **Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava**, Primaciálne námestie 1, Bratislava, **3. Slovenská republika** zast. **Obvodný pozemkový úrad Bratislava I**, Trenčianska 55, Bratislava, **4. Slovenská republika** zast. **Slovenský pozemkový fond**, Búdková cesta 36, Bratislava, právne zastúpený Mgr. P. B., advokátom, B., **5. Slovenská republika** zast. **Obvodný úrad v Bratislave**, Staromestská 6, Bratislava, **7. Slovenská republika** zast. **S., B., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, alternatívne o vydanie náhradnej nehnuteľnosti alebo zaplatenie trhovej ceny, vedenej na Okresnom súde Bratislava I. pod. sp. zn. 10C 52/1996 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 14Co 297/2010, o námietke zaujatosti, takto

r o z h o d o l

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. J. **nie je vylúčená** z prejednávania a rozhodovania veci Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14Co 297/2010.

O d ô v o d n e n i e

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. J. predložila predsedníčke Krajského súdu v Bratislave postupom podľa § 15 ods. 1 O.s.p. návrh na svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci z dôvodu, že pri štúdiu spisu zistila, že návrh ako právny zástupca navrhovateľky podal JUDr. J. J. - jej otec, ktorý zastupoval navrhovateľku až do odvolania plnej moci v roku 2000. Uviedla, že pre tento vzťah by sa mohla javiť objektívne zaujatá.

Predsedníčka Krajského súdu v Bratislave predložila v súlade s ustanovením § 15 ods. 1 veta štvrtá, O.s.p. vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o tom, či je uvedená sudkyňa vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci, keď mala za to, že nie je dôvod pochybovať o jej nezaujatosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) pristúpil k posúdeniu, či okolnosti oznámené JUDr. K. J., sú spôsobilé vyvolať pochybnosti o jej nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné

z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nestrannosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje takých charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp.zn. 3 Nc 13/2009, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu dňa 28. mája 2009).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia sudkyne JUDr. K. J. o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávaniu prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

V danom prípade z vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva, že existenciu vzťahu vylučujúceho ju z prejednávania a rozhodovania veci a pochybnosti o svojej nezaujatosti vidí vo vzťahu k právnenému zástupcovi navrhovateľky. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preštudovaní spisu zistil, že právny zástupca navrhovateľky JUDr. J. J. podal návrh dňa 30.07.1996, nezúčastnil sa z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti pojednávani v dňoch 30.09.1999 a 28.10.1999. Podaním zo dňa 07.02.2000 zákonný zástupca navrhovateľky vypovedal (odňal) plnomocenstvo právnenému zástupcovi JUDr. J. J.. Iné okolnosti sudkyňa neoznámila, ani nevyplývajú zo spisu. Podľa záveru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vzhľadom na hore uvedené časové súvislosti a neexistenciu iných skutkových okolností (sudkyňa netvrdí, že bola s vecou oboznámená svojim otcom) nie sú naplnené zákonné dôvody pre výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. K. J. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 11. marca 2011

**JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť :
Hrčková Marta